

שאלות הנוגע לענין מסירה - שיעור 407

I. מקור הענין -

- (א) **עיינ ברמב"ם** (חובל ומזיק ח) ובשו"ע (קו"מ שפ"ח - ט) דאסור למסור לישראל ביד עכו"ם בין בגופו בין בממונו ואפילו היה רשע ובעל עבירות וכל המוסר ישראל ביד עכו"ם אין לו חלק לעולם הבא ועיינ בראש השנה (י"ז) דהמינין "והמסורות" והאפיקורסים יורדין לגיהנם ונידונין לדורי דורות ועיינ בע"ז (כ"ו): דמורידין ולא מעלין ועוד דמותר להרוג המוסר קודם שימסור אפילו על ממון קל (סעיף י) אמנם צריך למתרין בו קודם ואם העז פניו ואמר לא כי אלא אמסרנו מצוה להורגו וכל הקודם להרגו זכה ואם אפשר להינצל ממנו בא' מאיבריין כגון לחתוך לשונו וכדומה אסור להרגו (רמ"א י)
- (ב) **כל המוסרין הצבור ומצערין** מותר למסרו ביד עכו"ם אבל מפני צער יחיד אסור למסרו ומי שעוסק בזיופים וכדומה יש לחוש שיזיק רבים מתרין אותו ואם אינו משגיח יכולין למסרו (שפ"ח - י"ז) ועיינ ברמ"א דצריך לומר "דאין אחר מתעסק בו אלא זה לבד" ואבאר לקמן
- (ג) **מי שרוצה לברוח** ולא לשלם לעכו"ם אין לו דין מוסר שהרי לא הפסידו רק שהוצרך לשלם מה שחייב ואם גרם לו הזק חייב המוסר לשלם לו (רמ"א שס)

II. שאלות

- (א) **מי שמוכר נבלות בתור כשרות** אם מותר לתבעו בערכאות של עכו"ם עיינ באג"מ (קו"מ ח - ט) דאסור לדון בערכאות אפילו הם דנן כדיני תורה דזה מעשה רשעות וכאילו חירף וגידף בתורת מרע"ה (קו"מ ח - כ"ו) דאמרו חז"ל לפנייהם ולא לפני עכו"ם (גיטין פ"ח): ועיינ בשו"ת יחזה דעת (ד - ס"ה) ועוד הא ודאי הם ידונו במאסר ובממון שלא כדיני ישראל שאז יש לחוש לאיסור "מסור" ועוד דאפשר שיכחיש וישבע בערכאות ויגרמו שישבע שבועות שוא ולכן יש להתיר רק כשלא אפשר ע"י דיני ישראל ובעניני ממנות יותר טוב לעשות פשרה או ימחל הכל דאיסור מוסר חמור מאוד
- (ב) **גנב שגנב ספר תורה** וכדומה מבית המדרש עיינ באג"מ (ה - ט - י"ח) דכיון שהם דנים ביסורי הגוף ובבית הסוהר אסור למסרו לערכאות ועוד גם בלא טעם זה אסור (קו"מ כ"ו - ח) ועיינ במו"ק (י"ז) בעובדא בריש לקיש דאמרו לר"ל דנידוי שלך אינו נידוי והוי מלא תוסיף עיינ בשו"ת מנחת יצחק (ט - ט - ז) אם יסכימו שלשה בעלי תורה מותר למסרו
- (ג) **העוסק בזיופים ויש לחוש שיזיק רבים** עיינ באג"מ (שס) שרוצה לפרש דברי הרמ"א (שפ"ח - י"ז) באופן אחר דהיזק רבים איירי שגורם היזק להשותפים של הגנבים שיאמרו הערכאות שגם אחרים עוסקים בזיופים ולכן כשאומרים שאין אחר מתעסק בזיופים אלא זה בלבד מותר למסרו ואבל כשביל שהזיק דרבים בלבד לא התיר הרמ"א למסרו לכן הגנב והמזיק אסרו למוסרין בלא זה ובכל אופן צריך התראת בית דין קודם
- (ד) **מי שיש לו משרה** כגון עורך דין לעיר (district attorney) או שופט וכדומה שכל עבודתו הוא למצוא אנשים רשעים כאלו אולי מותר למוסרין דכיון שנתמנו ע"ז מהמלכות וראיה לזה מעובדא בר"א בר"ש ור' ישמעאל בר' יוסי (ז"מ פ"ג): כדתירין הב"י (צ"ס שפ"ח) וכ"כ האג"מ (קו"מ ח - ז) למי שקבל משרת רואה חשבונות אצל הממשלה בעניני המכס

דיש להתיר משום דאם אחר יהיה שם יהיה רואה החשבונות וימצא את הפשיעה וגם רובא דרובא מעבודתו אינו למצוא פשיעות ועוד מטעם דאיכא חילול השם אם לא יעיד ועיין בב"ק (ק"י) דאם אנס פטור וע"ע בשו"ת משנה הלכות (ז - קל"ה) דיותר טוב שילמד עצמו אומנות נקייה וקלה שאינו מסוכך בסכנות גדולות כאלו שבנוי על איסור מסירה ומי שהוא עומד בהמצב הזה צריך שלא לקבל סכסוכים בין ישראל לחבירו מ"מ כדיעבד מותרים ועוד משמע דדעת הרמב"ם (מלכ"ס י - ז) שמעיקר הדין אם יש סכסוך בין עכו"ם וישראל הולכים לפי דיניהם אבל כשיש סכסוך בין שני ישראלים יש איסור של ערכאות אף כשהדין שוה

(ה) להשתדל להוציא גזלן כפשוטו מבית סוהר עיין בשו"ת שבט הלוי (ד - קכ"ז - ג וה - קל"ה) אודות גזלן מפורסם שגזל לאנשים הרבה והוא מזיק הרבים ועיין בחוות יאיר (קל"ט) וסעייתו דכל אלה מקומות שאין חשש כלל להניחו כך כדי שלא יזיקו אין חיוב לעשות השתדלות לאנשים כאלה

(ו) בענין המוסר למשרד המדינה שהבעל הבית אינו נותן די הסקה עיין בשו"ת משנה הלכות (ט - תק"ז) דהמשרד O.P.A. אינו בכלל ערכאות מ"מ כל הני משרדים בכלל איסור ערכאות והוא בכלל מוסר ממון חבירו שלא ברשות ב"ד וצריך קודם כל התראה ואם אינו מועיל צריך הכרעה מב"ד

(ז) מותר למסור לשלטונות את אלו המסכנים עוברי דרך ע"י זהירות בהנהגתם בכלי רכב דיש לו דין מזיק ממש ויש לו דין רודף אמנם בכל אלו הדינים בין ברודף ובין במוסר (שפ"ח - י) ובין בעוסק בזיופים (י"ג) קודם שימסור אותו לערכאות צריכים התראות ב"ד (מנחת יצחק ח - קמ"ח)

(ח) אחד שבא להתודות להרב שהרג את נפש ישראל אי חייב הרב לגלות הדבר עיין בשו"ת משנה הלכות (ז - קפ"ה) דאסור למסרו לעכו"ם הגם דחייב מיתה מ"מ פשוט דאין דנין דיני נפשות (רמ"א תק"ה) אלא מנדין אותו ומבדילין אותו מן הקהל ולא דמי למי שעוסק בזיופים שיש בהם סכנה דמוסרין אותו משא"כ הורג זה אין דין רודף לשאר ישראל וכ"כ השו"ת חוות יאיר (קמ"ו) אבל בשו"ת צמח צדק מניקלשפורג (קי"ח) כתב דחייב הגואל הדם למסרו להמשלה ואפילו להוציא הוצאות כדי לקיים מצות עשה (שערים מצויינים בהלכה קפ"ג - ו)

(ט) אם מותר להטמין רוצח עיין בנדה (ס"ב) מעשה בר' טרפון לבני גלילאי דלא רצה להטמין אותם לרש"י משום איסור ולתוספות משום שלא יבא לו הפסד וע"ע במהרש"ל ואבאר

(י) המלמד שיאמר להתלמידים שאם יש מי שיודע מי עשה דבר הגנאי יודיע לו אותו דבר מכוער דהרי כמצווה להם לגלות הרי הוא כמיקל להו איסור לה"ר החמור מאוד וע"ע בערכין (ט"ז) שרב הונא סיפר בגנותו של חייא בר רב בפני שמואל דהוא שייך דוקא כשמתעורר מעצמו לספר להרב כדי שיוכיחו אבל לא שהרב יגזור על תלמידיו ואסור להענישו בביטול תורה ואם יפריע לאחרים מוכרחים להוציאו (אג"מ ה - ל - ח - ז)

(יא) אם יתנו חופש אם יעיד על חבירו בערכאות אסור שו"ת משנה הלכות (ט - של"ד) כהנ"ל

(יב) מותר לגלות סודיות רפואית ומחלים באופן שהוא סכנה או מצב רע לאחרים כגון לענין משרה ושידוכים וכדומה שלא לעבור על הלאו של לא תעמוד על דם רעך וגם הם בכלל השבת אבידת גופו וממונו (שו"ת ציץ אליעזר ט"ו - י"ג - ח)